

7.6.2011

Ympäristöministeriö ja Saamelaiskäräjät tiedottavat

Raportti: saamelaisten perinteisen tiedon suojeleminen vaatii toimia

Tuore raportti vaatii Suomea terästytykseen saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvän perinteisen tiedon turvaamisessa. Raportin mukaan saamelaisten perinteisellä tiedolla ja perinteisellä luonnonkäytöllä on ratkaiseva merkitys etenkin pohjoisen luonnon monimuotoisuudelle. Tänäpäin ympäristöministeriölle luovutetun raportin teki ympäristöministeriön asettama laajapohjainen asiantuntijatyöryhmä.

Saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvä perinteinen tieto on luonteeltaan käytännönläheistä ja ilmenee erityisesti saamen kielessä, ympäristösuhteessa ja elinkeinoissa. Saamelaisten perinteiset elinkeinot eli poronhoito, metsästys, kalastus, keräily ja käsityö siirtävät perinteistä tietoa sukupolvelta toiselle. Saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvä perinteinen tieto on vaarassa heikentyä yhteiskunnallisten muutosten seurauksena.

Työryhmä ehdottaa tilanteen korjaamiseksi 28 toimenpidettä ja suosituksia. Toimenpiteissä esitetään luonnon monimuotoisuuteen liittyvän perinteisen tiedon huomioimista lainsäädännön ja hallinnon kehittämishankkeissa sekä koulutuksessa. Työryhmä esittää, että resursseja ohjataan saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvän perinteisen tiedon tallentamiseen, tutkimiseen ja elvyttämiseen. Työryhmä esittää myös, että parhaillaan uudistettavaan luonnon monimuotoisuusstrategiaan ja toimintaohjelmaan kirjataan uusia toimenpiteitä perinteisen tiedon suojelemiseksi.

Työryhmän puheenjohtaja Klemetti Näkkäljärvi näkee raportin valmistumisen merkittävänä saavutuksena ja luovan hyvän pohjan kansalliselle ja kansainväliselle luonnon monimuotoisuuspolitiikalle. ”Keskeiset ministeriöt ja viranomaiset sitoutuivat edistämään saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvää perinteistä tietoa. On tärkeää, että työ ei pysähdy tähän ja työryhmän esittämiä toimenpiteitä aletaan toteuttaa”, Näkkäljärvi sanoo.

Raportti edistää osaltaan kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen artikla 8(j):n toimeenpanoa Suomessa. Artikla suojelee alkuperäiskansojen luonnon monimuotoisuuteen liittyvää perinteistä tietoa, käytänteitä ja innovaatioita.

Akwé: Kon ohjeet käyttöön Suomessa

Työryhmä esittää, että saamelaisten kotiseutualueen maankäytön suunnittelussa ja ohjauksessa sovelletaan biodiversiteettisopimuksen Akwé: Kon -ohjeita kansallisen lainsäädännön puitteissa. Metsähallitus yhdessä saamelaiskäräjien kanssa on jo aloittanut ohjeiden soveltamisen Hammastunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa, ensimmäisenä maailmassa.

”Saamme Hammastunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnasta arvokkaita kokemuksia, ja Metsähallitus on sitoutunut laatimaan pysyvän menettelytavan Akwé: Kon -ohjeistuksen soveltamiselle Metsähallituksen toiminnassa”, iloitsee työryhmän puheenjohtaja Näkkäljärvi. Työryhmä pitää tärkeänä, että myös kunnat huomioivat ohjeistuksen hankkeissaan.

Vapaaehtoiset Akwé: Kon ohjeet on valmisteltu yhdessä alkuperäiskansojen edustajien kanssa ja hyväksytty biodiversiteettisopimuksen osapuolokokouksessa vuonna 2004. Suomessa ohjeet koskevat sellaisia saamelaisten kotiseutualueella toteuttavia hankkeita, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten kulttuuriin ja elinkeinoin.

Työryhmä esittää, että kun ympäristön käyttöä ja perinteisiä saamelaiselinkeinoja ohjaavaa lainsäädäntöä kehitetään, huomioidaan biodiversiteettisopimuksen velvoitteet ja soveltuvilta osin Akwé: Kon -ohjeet. Työryhmä ehdottaa, että ympäristöministeriö antaa ohjeistuksen Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisesta ympäristövaikutusten arviointiprosessissa sekä maankäyttö- ja rakennuslain toimeenpanossa.

Työryhmä on suomentanut ja julkaissut Akwé: Kon ohjeet. Suomensos on yksi maailman ensimmäisiä ohjeista tehtyjä käännöksiä.

Työryhmän raportti:

www.ymparisto.fi/lumonet/8j

Akwé: Kon -ohjeet:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=385633&lan=fi>

Luonnon monimuotoisuus ja saamelaiset -selvitys (Suomen ympäristö 12/2011):

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=385727&lan=fi>

http://www.samediggi.fi/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=184&Itemid=325

Lisätietoja:

Puheenjohtaja Klemetti Näkkäljärvi, Saamelaiskäräjät, puh. 050 524 2109, etunimi.sukunimi@samediggi.fi

Luonnonsuojelujohtaja Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö, puh. 040 506 1172, etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Työryhmän sihteeri, ylitarkastaja Liinu Törvi, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, puh. 040 719 2997, etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi